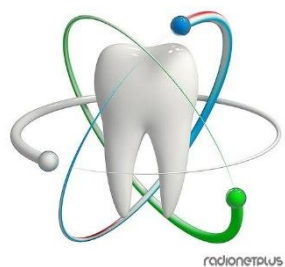

ҚАРАҒАНДЫ МЕМЛЕКЕТТІК МЕДИЦИНАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Балалар жасындағы стоматология және хирургиялық стоматология кафедрасы

СӨЖ

Тақырыбы: «Балалардың стоматологиялық ауруларын функциональды
диагностикалау әдістері.»

Орындаған: Мәлікова Б. 4-003 стом.
Тексерген: оқытушы Жармағамбетова А.Г.

Қарағанды 2016 ж.

Жоспар:

1. Кіріспе
2. Негізгі бөлім:
  - ▶ Төменгі жақсүйектің қозғалысын зерттеутін әдістер;
  - ▶ Төменгі жақсүйектің бұлшық еттерін зерттеутін әдістер;
  - ▶ Функциональды сынамалар;
3. Қорытынды.

Кіріспе

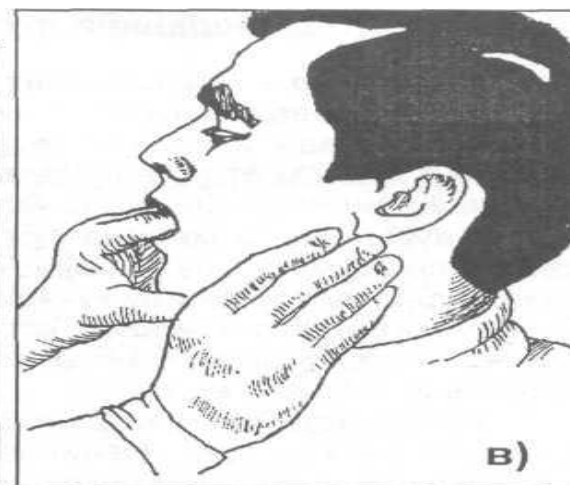
Ортодонтияның клиникасында аралас - құралас міндеттерді шешуге арналған (төменгі жақтың қозғалысын зерттеу, бұлшықеттің электрлік активтілігін бағалау, тіндердегі қанайналымның жағдайын зерттеу және т.б.) функциональды зерттеулердің әртүрлі әдістерін қолданады. Қазіргі таңда көбінесе тістердің қозғалысына парадонт тіндерінің жауабын бағалау әдістері кеңінен қолданылыста жүр.

Төменгі жақсүйектің қимыл - қозғалысын зерттеу

Төменгі жақсүйек көптеген функцияларға қатысады: шайнау, жұтыну, ән салу және т.б. Төменгі жақсүйек үш бағытта қозғалады: вертикальды (жоғары және төмен), сагитальды (алдыға және артқа) және трансверзальды (оңға және солға). Төменгі жақсүйектің қозғалу сипаты - тістердің орналасуына, тістем түріне, самай төменгі жақсүйектің буындарының, парадонттың жағдайына және оған бекитін бұлшықеттердің функциональды ерекшеліктеріне тәуелді. Осыған орай, төменгі жақтың қозғалысын зерттеу жоғарыда берілген компоненттердің қалыптыда және патология кезіндегі жағдайларын бағалауға мүмкіндік береді.

Төменгі жақсүйектің қимыл - қозғалысын зерттеру

Төменгі жақсүйектің қимыл – қозғалысын зерттеуді қолмен жүзеге асырады. Ол үшін ортаңғы және сұқ саусақтарды самай төменгі жақ буынына салып, науқастан ауызын ашып-жабуын сұрайды. Сол кезде буынның басы қалай қозғалатынын, буынның ауыратынын анықтауға болады.

Төменгі жақсүйектің қимыл - қозғалысын зеттеру

Қазіргі таңда төменгі жақсүйектің қозғалысын жазып алу үшін арнайы құрылғылар - **функциографтар** (мысалы, «Ивоклар» Германия) қолданылады. Бұл құрылғылардың ерекшелігі - төменгі жақсүйегінің қозғалысын үш кеңістікте тіркеуге, оның жылдамдылығын анықтауға және бір уақытта электромиография көрсеткіштерін тіркеуге болантындығы.

Гнатодинамометрия

Гнатодиномография - төменгі жақ қозғалысын анықтау. Төменгі жақ буын басының буындық ,сагитальды, бүйірлік жолмен анықтау үшін - арнайы бет доғалық Гизи қолданылды. Орындау әдісі:

- ▶ оны төменгі жақ тістерінде ауыз қуысы ішілік тістің окклюзиялық беткейіне бағыттайды;
- ▶ ал сырттай - ішкеріге параллель етіп ауыз сыртылық бекітеді.
- ▶ Буын басы деңгейіне карандаш бекітіледі.
- ▶ Төменгі жақ орын ауыстырған кезде карандаш қағазға буын басының орын ауыстырған жолын салады.

Гнатодинамометрия

Мастикоциография

- ▶ **Мастикоциография** – шайнау кезінде төменгі жақтың қозғалысының анализін жасау үшін қолданылады.
- ▶ И. С. Рубинов (1940) ұсынды.
- ▶ Бұл әдістің маңызды кемшілігі - ол төменгі жақсүйектің қозғалысын тек бір беткейде (вертикальды) тіркей алуы.
- ▶ Осыған қарамастан, бұл әдіс 1980 жылдарға дейін зерттеулерде қолданылды.

Мастикоциография

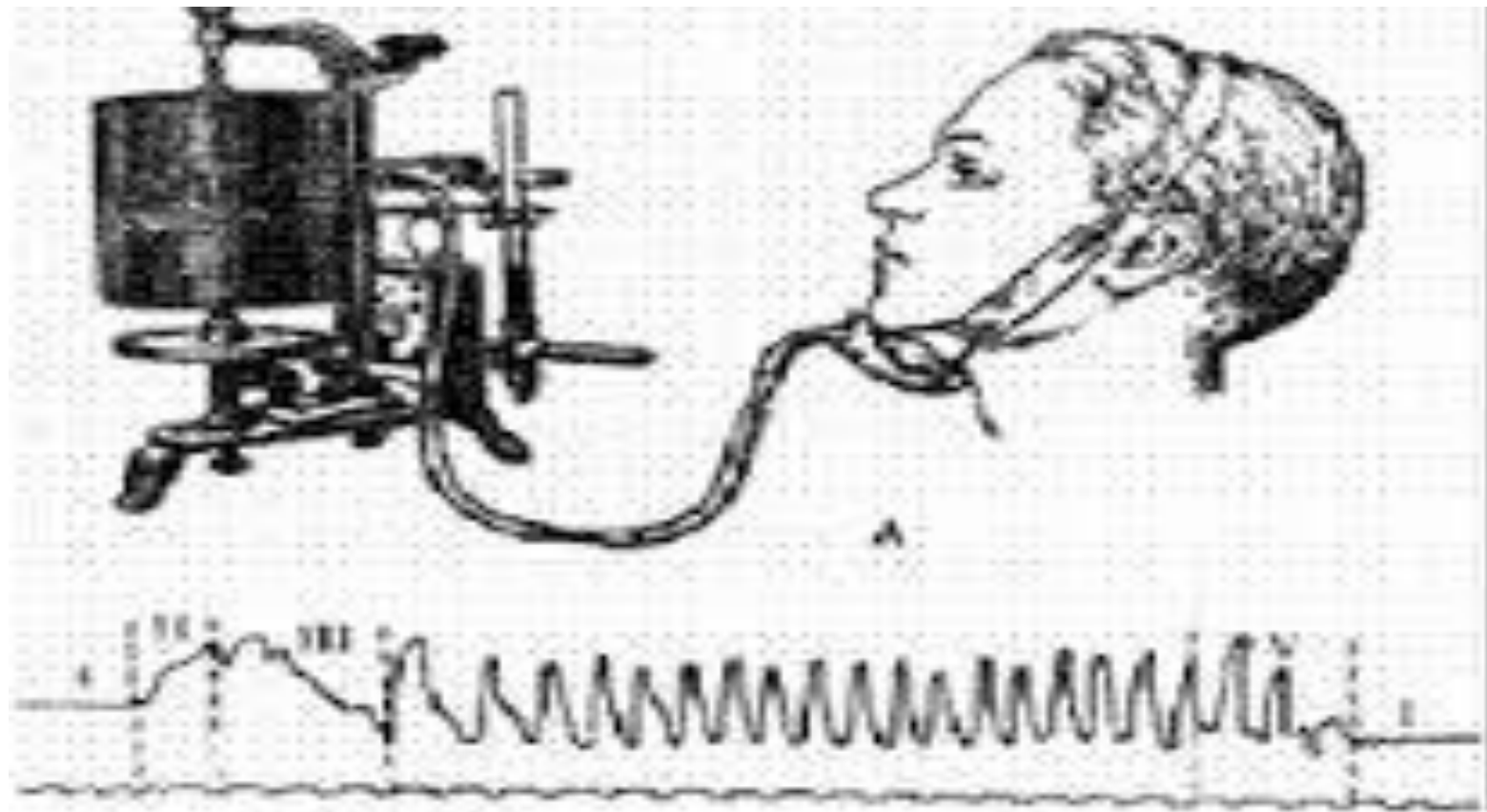

Рис. 11. Мастикациография

Кинезиография

Кинезиограф: а- белсенді датчик, төменгі күрек тістердің аймағында орнаастырылады; б- пассивті датчик, кинезиографиялық маска, ол төменгі жақтың қозғалыстарын тіркеуге мүмкіндік беред.

Төменгі жақсүйектің бұлшық еттерін зерттеу

- ▶ Ішкі;
- ▶ Сыртқы.

Рис. 3.2. Пальпация наружной крыловидной (а), собственно жевательной (б) и внутренней крыловидной (в) мьшц.

Электрмиография

Электрмиография — бұлшыт еттің электрофизиологиялық белсенділігін анықтау мақсатында биопотенциалын жазу. Бұлшық еттің сау және сырқат қалпын тексеретін ортодонтиялық тәсіл.

Электрмиографикалық зерттеулердің көмегімен біз, шайнау және мимикалық бұлшық еттерінің бұзылысын анықтаймыз, бұл түрлі аномалиялық тістемдерге тиісілі. Зерттеуге көп каналды электрмиограф диза қолдануға болады және т. б.

Электромиография

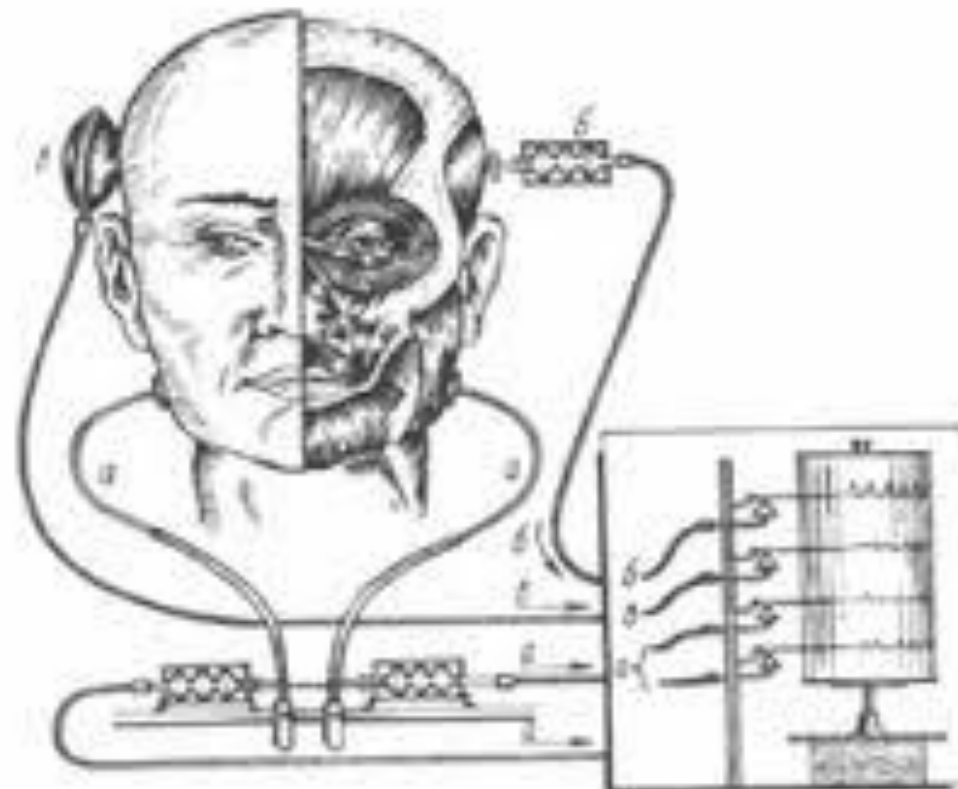
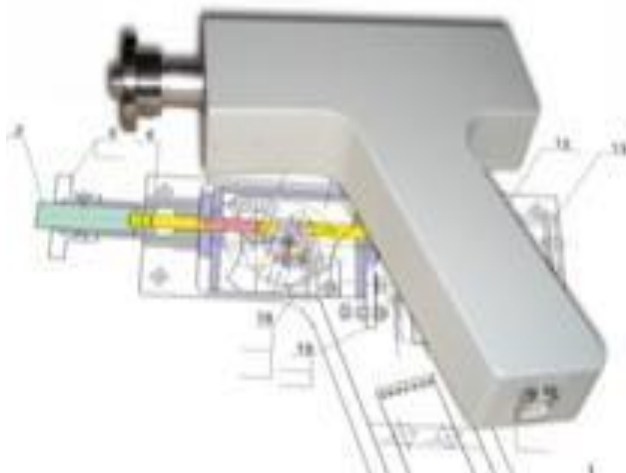

Рис. 13. Электромиография.

Миотонометрия

Миометрия – шайнау бұлшық еттерінің тонусын зерттейді.

Функциональды диагностикалауда қолданылатын сынамалар

Л.В. Ильина – Маркосян сынамасы

- ▶ Төменгі жақтың өз орнынан жылжығанын анықтау үшін клиникалық функциональды сынамалар жүргізіледі:
- ▶ бірінші сынама – қимылсыз күйді зерттеу
- ▶ екінші сынама - әдетінде алып қалған окклюзияны зерттеу
- ▶ үшінші сынама – төменгі жақтың бүйірге қарап жылжуын зерттеу
- ▶ төртінші сынама - әдетінде қалған окклюзия мен орталықты окклюзияны салыстырып зерттеу.

Функциональды диагностикалауда қолданылатын сынамалар

Эшлер Битнер сынамасы

- ▶ Дистальді тістем кезінде дифференциальды диагноз жасау үшін қолданылады.
- ▶ Бұл сынама кезінде төменгі жақ нейтральді окклюзияға келтіреді де профильді зерттейді. Егер профиль дұрыс болса демек төменгі жақ дамымай қалғандығын білдіреді. Егер профиль одан ары бұзылса, демек жоғарғы жақтың шектен тыс дамығанын білдіреді.

Функциональды диагностикалауда қолданылатын сынамалар

Функциональды шайнау сынамасы:

- ▶ Христиансен (1923) – орман жаңғағын, 50 с бойы науқасқа шайнауын сұранады.
- ▶ Гелман (1932) – Христиансен сынамасын алып жетілдірді. Яғни орман жаңғағының орнына орнына 5 г миндаль, 50с бойы шайнауды ұсынған. Ал 8-9 жасар балаларға 2,5г, өйткені 5г балар үшін үлкен күш кетеді.
- ▶ Рубинов (1957) – 800мг грек жаңғағын 14с бойы шайнап, зерттеуді ұсынған.

Функциональды диагностикалауда қолданылатын сынамалар

Функциональды жұтыну сынамасы:

- ▶ Қалыпты жұтыну уақыты:
  - ▶ Қатты тағам 0,5с
  - ▶ Сұйық тағам 0,2с
- ▶ Френкель сынамасы – тіл арқасының дұрыс орналасуын анықтайды. Ол сынама арнайы иілген $d=0,8\text{мм}$ сыммен жүргізіледі. Алдыңғы бөлігінде кіші өлшемде, артқы бөлішінде ұзын өлшемді болады.

Функциональды диагностикалауда қолданылатын сынамалар

Функциональды жұтыну сынамасы:

Лингводинометрия - арнайы приборлармен тіс қатарында ауыз ішілік тілдің бұлшықеттерге қысымын анықтау.

Тіс қатарларында жұтытуда тілдің күші:

- ▶ бірінші молярда
- ▶ қатты таңдайда
- ▶ алдыңғы тістерде
- ▶ жұтытуда тіл қысымы көрші тістерге есе көп түседі. Тіл қысымының таралуы таңдай күмбезінің формасына тәуелді.

Функционалды диагностикалауда қолданылатын сынамалар

Функционалды сөйлеу сынамасы:

- ▶ Палотография – тіл мен таңдайдың қатынасы.
- ▶ Тік – бояймыз, таңдайда іздер қалады.
- ▶ Тік емес – боялған жасанды таңдайға пластинкалы қоямыз. Сол кезде бояу тілде қалады.
- ▶ Функционалды сөйлеу сынамасы- әріптерді айтқызып, дыбыстардардың шығу дұрыстығын анықтаймыз.

Функционалды диагностикалауда қолданылатын сынамалар

Функционалды тыныс алу сынамасы

- ▶ Мақтаны алып мұрынға қоямыз, мақтаны қимылдығын тексереміз. Қимылдаса тыныс алуы мұрын арқылы.
- ▶ Ауызға су толтырып науқасқа ұстап тұруын өтінеміз. Егер көп уақыт ұстап тұра алмаса демек науқаста тыныс алуы ауыз арқылы.

Қорытынды

Функциональды диагностикалауға арналған әдістер мен сынамаларды дұрыс қолдана білу ортодонт стоматолог үшін өте маңызды. Олар арқылы дәрігер дұрысдиагноз қойып, емдеу жоспарын дұрыс қоя алады.

Пайдаланылган әдебиеттер

- ▶ http://vmede.org/sait/?page=7&id=Stomatologiya_obrazcov_2007&menu=Stomatologiya_obrazcov_2007
- ▶ http://www.bsmu.by/downloads/kafedri/k_ortodont/1.pdf
- ▶ <http://www.msmsu.ru/osnovnye-diagnosticheskie-i-lechebnye-vozmozhnosti-kliniki-ortodontii-mgmsu>

Назарларыңызға рахмет!